

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАВЧАННЯ

УДК 378.147:174:004.9

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15236088>

Інноваційні підходи до навчання медичної етики та емоційного інтелекту за допомогою інтерактивних технологій

Башкірова Людмила Михайлівна,

кандидат медичних наук, асистент кафедри неврології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-1521-260X>

Гришук Марія Іванівна,

кандидат біологічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи (міжнародні зв'язки), кафедра анатомії людини Івано-Франківського національного медичного університету, м. Івано-Франківськ, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-9202-295X>

Новіцька Інеса Василівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач відділу аспірантури та докторантури, доцент кафедри професійно-педагогічної спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-0780-0580>

Прийнято: 29.03.2025 | Опубліковано: 17.04.2025

***Анотація.** Актуальність дослідження зумовлена потребою трансформації традиційних підходів до навчання медичної етики в умовах цифровізації*

освіти та посилення вимог до емоційної компетентності майбутніх медичних працівників. У статті досліджено інноваційні методи викладання, що інтегрують етичну підготовку з розвитком емоційного інтелекту здобувачів освіти. Показано, що цифрове освітнє середовище створює нові можливості для моделювання етичних ситуацій, підвищення емоційної залученості здобувачів і активного формування ціннісних орієнтацій. Установлено, що ефективність такого навчання зростає за умови цілеспрямованої методичної побудови процесу із застосуванням рефлексивних і комунікативних компонентів. **Метою** статті є наукове обґрунтування та аналіз інтерактивних підходів до викладання медичної етики з одночасним розвитком емоційного інтелекту, що сприяє формуванню моральної чутливості, професійної відповідальності та психологічної стійкості майбутніх фахівців. У дослідженні використано **методи** порівняльного аналізу, теоретичного узагальнення, інтерпретації освітніх моделей та структурно-логічного моделювання. У **результатах** запропоновано авторську модель МІФЕК (модель інтегрованого формування етичної та емоційної компетентності), яка поєднує цифрові симуляційні інструменти, рефлексивні практики та елементи емоційного занурення для розвитку основних морально-психологічних якостей. Виявлено, що її впровадження сприяє глибшому засвоєнню етичних принципів, розвитку емпатії, емоційної саморегуляції та здатності до усвідомленого морального вибору. Визначено основні перешкоди для реалізації інноваційних методик, зокрема фрагментарність навчального контенту, недостатню інтеграцію етичної складової в освітні програми та обмежену готовність викладачів до роботи з емоційно насиченим матеріалом. У **висновках** підсумовано, що поєднання медичної етики з розвитком емоційного інтелекту в умовах цифрового

освітнього середовища є ефективною стратегією формування морально й психологічно зрілих фахівців.

Ключові слова: медична освіта, інтерактивні методики, професійна етика, розвиток емоційного інтелекту, навчальні інновації.

Innovative approaches to teaching medical ethics and emotional intelligence through interactive technologies

Liudmyla Bashkirova,

PhD in Medical Science, Assistant of the Department of Neurology of the Shupyk National Healthcare University of Ukraine, Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-1521-260X>

Mariia Hryshchuk,

Candidate of Biological Sciences, Associate Professor, Vice-rector for Scientific and Pedagogical Work (International Relations), Department of Human Anatomy of the Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-9202-295X>

Inesa Novitska,

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD in Pedagogy), Associate Professor, Head of the Postgraduate and Doctoral Studies Department, Associate Professor of the Department of Vocational and Pedagogical Special Education, Andragogy and Management of the Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-0780-0580>

Abstract: *The relevance of the study is due to the need to transform traditional approaches to teaching medical ethics in the context of digitalization of education and increased requirements for the emotional competence of future healthcare professionals. The article explores innovative teaching methods that integrate ethical training with the development of students' emotional intelligence. It is shown that the digital educational environment creates new opportunities for modeling ethical situations, increasing the emotional involvement of students and actively forming value orientations. It is established that the effectiveness of such training increases with the purposeful methodological construction of the process using reflective and communicative components. The purpose of the article is to scientifically substantiate and analyze interactive approaches to teaching medical ethics with the simultaneous development of emotional intelligence, which contributes to the formation of moral sensitivity, professional responsibility and psychological stability of future professionals. The study used the methods of comparative analysis, theoretical generalization, interpretation of educational models and structural and logical modeling. The results of the study propose the author's model MIFEC (model of integrated formation of ethical and emotional competence), which combines digital simulation tools, reflective practices and elements of emotional immersion to develop basic moral and psychological qualities. It is found that its implementation contributes to a deeper learning of ethical principles, the development of empathy, emotional self-regulation and the ability to make a conscious moral choice. The main obstacles to the implementation of innovative methods are identified, in particular, the fragmentation of educational content, insufficient integration of the ethical component into educational programs and limited readiness of teachers to work with emotionally rich material. The conclusions summarize that combining medical ethics with the development of*

emotional intelligence in the digital educational environment is an effective strategy for the formation of morally and psychologically mature professionals.

Keywords: *medical education, interactive methods, professional ethics, emotional intelligence development, educational innovations.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. У сфері медичної освіти дедалі більшого значення набуває підготовка фахівців, здатних не лише володіти професійними знаннями та клінічними навичками, а й діяти відповідально з етичного погляду та ефективно взаємодіяти з пацієнтами в емоційно напружених ситуаціях. В умовах посилюваної складності медичних викликів і моральних дилем, пов'язаних із забезпеченням прав пацієнтів, конфіденційністю, паліативною допомогою чи комунікацією в кризових ситуаціях, недостатньо лише теоретичного засвоєння принципів медичної етики. Традиційні підходи до викладання, що базуються переважно на лекційному матеріалі, обмежені в здатності формувати практичні етичні навички та розвивати емоційний інтелект, зокрема емпатію, емоційну саморегуляцію й рефлексію. У цьому контексті особливої актуальності набуває застосування інтерактивних технологій, які дозволяють моделювати складні клінічні ситуації, залучати здобувачів освіти до симульованих моральних конфліктів, а також створювати умови для емоційного реагування та рефлексивного аналізу власних рішень. Завдяки використанню мультимедійних платформ, симуляторів, віртуальної та доповненої реальності можна активізувати пізнавальну діяльність здобувачів та лікарів-інтернів, підвищити рівень моральної чутливості та сприяти інтеграції етичних норм у практичне мислення. Таким чином, проблема впровадження інноваційних

підходів до навчання медичної етики в тісному поєднанні з розвитком емоційного інтелекту є не лише науково значущою, а й надзвичайно важливою для практичної підготовки сучасного медичного працівника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових досліджень підтверджує, що інноваційні підходи до навчання медичної етики та розвитку емоційного інтелекту здобувачів медичної освіти за допомогою інтерактивних технологій зосереджуються навколо чотирьох основних напрямів. Перший напрям охоплює праці, присвячені формуванню емоційного інтелекту за допомогою цифрових ресурсів, що забезпечують розвиток емпатії, саморегуляції, мотивації й соціальних навичок. У дослідженні С. Бухальської, О. Куклевської представлено змістову структуру, рівні та динаміку розвитку емоційного інтелекту майбутніх фахівців медицини й фармації, що може бути реалізовано через цифрові платформи [1]. Науковиця Л. Гутор розкриває роль етичної компоненти у формуванні професійної ідентичності, акцентуючи на важливості цифрових форматів у підготовці [2]. Дослідниця І. Чухно аналізує зв'язок між розвитком soft skills і використанням інтерактивних технологій у медичних ЗВО [3]. Автори Н. Петренко, П. Мазур наголошують, що формування емоційної компетентності є вимогою сучасної цифрової доби [4].

Другий напрям стосується наукових розвідок, пов'язаних із використанням симуляційних технологій у навчанні етики та емоційної стійкості. Науковці Т. Турлюн, Н. Саніна, Л. Конопкіна доводять, що інтерактивні моделі навчання стимулюють активне засвоєння складних клініко-етичних ситуацій [5]. Учені І. Кудря, С. Кулішов, Н. Третьак демонструють, як симуляційні методики формують клінічну готовність і водночас емоційно-комунікативні навички [6]. Застосування емоційного інтелекту у викладанні геріатрії досліджує Т. М. Х. Р. Да Сілва

(Т. М. Н. R. Da Silva), вказуючи на роль технологій у гуманізації освіти [7].
Науковці М. Ірфан (M. Irfan), У. Салім (U. Saleem), М. Р. Сеті (M. R. Sethi),
А. С Абдулла (A. S. Abdullah) доводять значущість емпатії як складової
емоційного інтелекту серед здобувачів освіти медичного і стоматологічного
напрямку [8].

Третій напрям досліджень стосується створення інтерактивних етичних
сценаріїв, які забезпечують активну участь здобувачів у розв'язанні
моральних дилем через цифрові платформи. Використання віртуальної
реальності як засобу для відпрацювання клінічних рішень в етичному
контексті розглядає А. Торда (A. Torda) [9]. Науковці Н. Хіменес-Пікон
(N. Jiménez-Picón), М. Ромеро-Мартін (M. Romero-Martín), Х. А. Понсе-
Бландон (J. A. Ponce-Blandón), Л. Рамірес-Баена (L. Ramirez-Baena),
Х. К. Паломо-Лара (J. C. Palomo-Lara), Х. Гомес-Сальгадо (J. Gómez-Salgado)
показують, що майндфулнес у поєднанні з емоційним інтелектом є чинником
психологічної стійкості в охороні здоров'я [10]. Необхідність трансформації
медичної освіти відповідно до цифрових викликів, зокрема щодо моральної
відповідальності, підкреслює Е. Емануель (E. Emanuel) [11]. Колектив
науковців на чолі з Е. Хадемі (E. Khademi) доводить, що емоційний інтелект
має бути складовою безперервного професійного розвитку медичних сестер
[12].

Четвертий напрям охоплює праці, що вивчають поєднання цифрової
етики, інформаційної безпеки та розвитку емоційної компетентності в межах
міждисциплінарної підготовки. Зокрема, Г. Андерсон (H. Andersson) зі
співавторами розглядають етичну компетентність як результат інтеграції
освіти, що поєднує цифрові й гуманітарні підходи [13]. Науковець Дж. Уйгур
(J. Uygur) із колегами узагальнюють ефективні методи формування рефлексії,

зокрема через симульовані ситуації [14]. Українські дослідники на чолі з К. Чижмар (K. Chyzhmar) аналізують виклики інформаційної безпеки як важливого компонента цифрової відповідальності в системі вищої освіти [15].

Загальний аналіз засвідчує, що поєднання інтерактивних технологій, етичного навчання й розвитку емоційного інтелекту є важливим чинником удосконалення сучасної медичної освіти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри зростання наукової зацікавленості темою етичної освіти в медицині, досі залишаються нерозв'язаними питання інтеграції емоційного інтелекту в її структуру. У більшості досліджень ці компоненти розглядаються окремо, без урахування їхнього взаємозв'язку в освітньому процесі. Недостатньо досліджено механізми впливу інтерактивних технологій на формування моральної чутливості, рефлексії та емоційної саморегуляції, що ускладнює створення цілісних навчальних моделей. Також не визначено усталені підходи до оцінювання емоційно-етичних результатів навчання, що знижує ефективність цифрових освітніх практик.

Запропоноване дослідження спрямовано на подолання цих прогалин шляхом розробки концептуальної моделі МІФЕК, яка об'єднує етичну та емоційну компоненти в інтерактивному освітньому середовищі. У роботі запропоновано теоретичне обґрунтування, аналіз перешкод упровадження інновацій та практичні рекомендації щодо підготовки майбутніх фахівців медичної галузі, адаптації змісту навчання й використання цифрових інструментів. Це дозволяє закласти підґрунтя для подальшого розширення методології й емпіричного вивчення емоційно-етичної компетентності у вищій медичній освіті.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є наукове обґрунтування та аналіз інноваційних підходів до навчання медичної етики в поєднанні з розвитком емоційного інтелекту здобувачів освіти шляхом інтеграції інтерактивних технологій, що сприяє формуванню моральної чутливості, професійної відповідальності та психологічної стійкості майбутніх медичних працівників.

Завдання роботи:

- 1) визначити теоретичні засади та міждисциплінарні підходи до формування медичної етики й емоційного інтелекту у структурі професійної підготовки здобувачів медичної освіти;
- 2) розробити концептуальну модель інтегрованого формування етичної та емоційної компетентності на основі інтерактивних освітніх технологій і обґрунтувати її структурні компоненти та механізми впливу;
- 3) виявити основні перешкоди впровадження інноваційних технологій у навчання медичної етики та сформулювати практичні рекомендації щодо їх подолання з урахуванням можливостей цифрового освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній медичній освіті зростає усвідомлення важливості поєднання медичної етики з емоційною компетентністю як складових цілісної підготовки майбутнього медичного працівника. Формування цих якостей ґрунтується на низці теоретичних підходів, кожен з яких визначає власну методологію впливу на особистісний та професійний розвиток здобувача освіти. Медична етика як приклад прикладної етики визначає норми поведінки в етично складних клінічних ситуаціях, тоді як емоційний інтелект забезпечує здатність до усвідомленого регулювання емоцій, емпатії та конструктивної взаємодії з пацієнтами [7,

с. 142]. Ці компоненти взаємодіють на різних рівнях освітнього процесу й вимагають науково обґрунтованої інтеграції (табл. 1).

Таблиця 1

Теоретичні підходи до формування медичної етики та емоційного інтелекту в медичній освіті

Теоретичний підхід	Орієнтири формування медичної етики	Аспекти розвитку емоційного інтелекту	Освітнє значення для підготовки медичних фахівців
Деонтологічний	Виконання професійного обов'язку, дотримання етичних кодексів	Контроль емоцій, відповідальність	Формування нормативної бази етичної поведінки
Гуманістичний	Поважне ставлення до гідності пацієнта, чесність, доброчесність	Розвиток емпатії, відкритість	Сприяння емоційній чутливості в медичній практиці
Комунікативний	Етика діалогу, етичне врегулювання конфліктів	Соціальна взаємодія, слухання, чуйність	Підвищення ефективності медичної комунікації
Конструктивістський	Рефлексія етичного вибору, критичне мислення	Самоусвідомлення, емоційне оцінювання	Розвиток здатності до автономного морального судження

Професіографічний	Моделювання клінічних етичних ситуацій	Емоційне реагування, поведінкові сценарії	Практична підготовка до етичних викликів у роботі
-------------------	--	---	---

Джерело: систематизовано авторами на підставі [1, с. 55–56; 2, с. 91–94; 4, с. 51; 5, с. 51; 10; 13]

Так, деонтологічна модель орієнтована на нормативну складову професійної поведінки, вимагає дисципліни й здатності до емоційного контролю, що важливо в екстремальних клінічних ситуаціях. Гуманістичний підхід формує емпатійне ставлення до пацієнта як до унікальної особистості, що особливо важливо в контексті паліативної допомоги чи терапії тривалих хронічних захворювань. Комунікативний підхід акцентує на соціальній взаємодії, що необхідно в умовах міждисциплінарної командної роботи [4, с. 51]. Конструктивістський підхід сприяє глибокій моральній рефлексії, формуванню внутрішньої етичної автономії, що дозволяє ухвалювати рішення в ситуаціях, не врегульованих стандартними протоколами. Професіографічний підхід передбачає системне моделювання ситуацій, наближених до реальних клінічних умов, з урахуванням не лише професійних вимог, а й емоційного навантаження, що дозволяє ефективно тренувати морально вмотивовану поведінку. У практичному вимірі ці підходи реалізуються у вигляді симуляційних тренінгів, структурованих рефлексій, рольових сценаріїв, інтерпретацій клінічних епізодів з етичним конфліктом, що інтегрує когнітивні, емоційні та поведінкові компоненти етичної підготовки. Така багаторівнева модель забезпечує цілісне формування фахівця, здатного діяти професійно, етично вмотивовано й емоційно стабільно в умовах високої відповідальності та стресу.

Інтерактивні технології навчання відіграють важливу роль у трансформації традиційного підходу до викладання медичної етики, оскільки забезпечують занурення здобувачів освіти в змодельовані етичні ситуації з високим емоційним навантаженням. Такі технології дають змогу реалізувати принципи активного, проблемно орієнтованого та емоційно насиченого навчання, спрямованого на розвиток як когнітивних, так і емоційно-поведінкових складових професійної підготовки [3, с. 619]. Особливе значення має використання засобів, що дозволяють не лише імітувати клінічні обставини, а й формувати етичну рефлексію через взаємодію, аналіз та емоційну відповідь. Здобувачі освіти отримують можливість не лише ознайомитися з нормами медичної етики, а й застосовувати їх на практиці в умовах, що максимально наближені до реальних клінічних викликів. Це сприяє формуванню глибшого розуміння моральної відповідальності, емоційної саморегуляції, розвитку емпатії та готовності до складних етичних рішень у майбутній професійній діяльності (табл. 2).

Таблиця 2

Сучасні інтерактивні технології навчання для моделювання етичних ситуацій та розвитку емоційної компетентності

Технологія	Характеристика інтерактивного впливу	Формування етичних та емоційних навичок	Приклади застосування в медичній освіті
Симуляційне навчання	Створення реалістичних клінічних сценаріїв з моральним конфліктом	Етичне мислення, самоконтроль, адаптивна поведінка	Робота з симуляторами пацієнтів, кризові сценарії, дії в умовах невизначеності

Віртуальна реальність (далі – VR)	Імерсивне занурення в змодельовані ситуації з високим емоційним напруженням	Емпатія, розпізнавання емоцій, етична чутливість	VR-сценарії паліативної допомоги, взаємодія з агресивними або вразливими пацієнтами
Рольові ігри	Активне відтворення соціальних ролей у змодельованих етичних конфліктах	Перспективне мислення, емоційна регуляція, моральна оцінка	Ситуації інформованої згоди, лікарської помилки, медіації між пацієнтом і лікарем
Цифрові кейс-платформи	Аналіз ситуацій із варіантами рішень, рефлексія та оцінювання наслідків	Критичне мислення, моральна відповідальність, емоційне реагування	Онлайн-кейси з оцінюванням рішень, обговорення етичних дилем у команді
Емоційно орієнтовані тренажери	Навчання з використанням алгоритмів розпізнавання та зворотного зв'язку щодо емоційних реакцій	Усвідомлення власного емоційного стану, корекція поведінки	Біофідбек-технології в курсах клінічної комунікації та стрес-менеджменту

Джерело: систематизовано авторами на підставі [5, с. 60–61; 6, с. 198; 9; 14, с. 6–7]

Застосування зазначених технологій у практиці сучасної медичної освіти створює умови для наближення освітнього процесу до реального професійного середовища. Симуляційне навчання дає змогу здобувачам освіти не лише відпрацьовувати клінічні навички, а й приймати етично вмотивовані рішення у стресових ситуаціях, що моделюють конфлікти між клінічними показаннями, правами пацієнта та етичними стандартами [6, с. 198].

Віртуальна реальність підсилює емоційне занурення, сприяючи розвитку емпатійного реагування та глибокого осмислення етичної проблематики. Рольові ігри активізують моральну уяву й формують комунікативну етику під час складних діалогів. Цифрові кейси зі зворотним зв'язком дозволяють здійснювати аналітичну оцінку дій та їхніх етичних наслідків у безпечному середовищі. Емоційно орієнтовані тренажери, зокрема на основі біофідбеку, допомагають здобувачам усвідомлювати власні емоційні реакції, що є надзвичайно важливим у клінічній практиці.

В Україні впровадження таких технологій поступово активізується. Наприклад, у Буковинському державному медичному університеті діє Центр симуляційної медицини, де етичні компоненти вбудовані в сценарії симуляцій критичних станів і лікарських помилок із подальшим емоційним та етичним аналізом ситуацій [16]. У Національному університеті охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика діє Навчально-виробничий центр симуляційних методів навчання імені Андрія Ткаченка, який упроваджує симуляційні методи в освітній процес відповідно до сучасних світових практик. Центр оснащений сучасним обладнанням, що забезпечує безпеку здобувачів і лікарів-інтернів під час навчання й відпрацювання інвазивних лікувально-діагностичних процедур [17]. В Івано-Франківському національному медичному університеті розроблено методичні рекомендації з організації симуляційного навчання, що передбачають поєднання клінічних навичок із розвитком етичної чутливості та емоційної саморегуляції майбутніх фахівців [18].

У Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького використовуються цифрові платформи для групового обговорення етичних кейсів у межах дисципліни «Основи біоетики», де здобувачі не лише

обирають рішення, а й аргументують їх у контексті моральних наслідків [18]. Ці приклади демонструють реальну інтеграцію інноваційних підходів у систему підготовки майбутніх лікарів і засвідчують потенціал подальшого розвитку інтерактивного навчання медичної етики в Україні.

Модель інтегрованого формування етичної та емоційної компетентності (далі – МІФЕК) є авторською освітньою концепцією, що ґрунтується на системному підході до розвитку етичного мислення та емоційної чутливості майбутніх медичних фахівців. Її актуальність зумовлена необхідністю подолання фрагментарності в підготовці лікарів: у традиційних програмах медична етика часто подається ізольовано від практичної підготовки, а емоційна складова або ігнорується, або розглядається як другорядна. Водночас сучасна клінічна практика висуває до фахівця комплексні вимоги, згідно з якими він повинен не лише знати професійні норми, а й виявляти моральну стабільність, емпатію, здатність діяти етично в стані стресу або конфлікту.

На відміну від наявних методичних підходів, що фокусуються переважно на окремих інструментах (наприклад, симуляції чи кейси), МІФЕК пропонує інтегровану багаторівневу модель, у якій поєднуються структуроване планування освітнього контексту, активізація емоційно-морального досвіду здобувача освіти, механізми рефлексивної інтеграції та системи зворотного зв'язку. Її побудовано на основі сучасних педагогічних і психологічних концепцій (емпатійного навчання, ціннісного підходу, рефлексивної педагогіки, теорії трансформаційного досвіду), адаптованих до потреб медичної освіти.

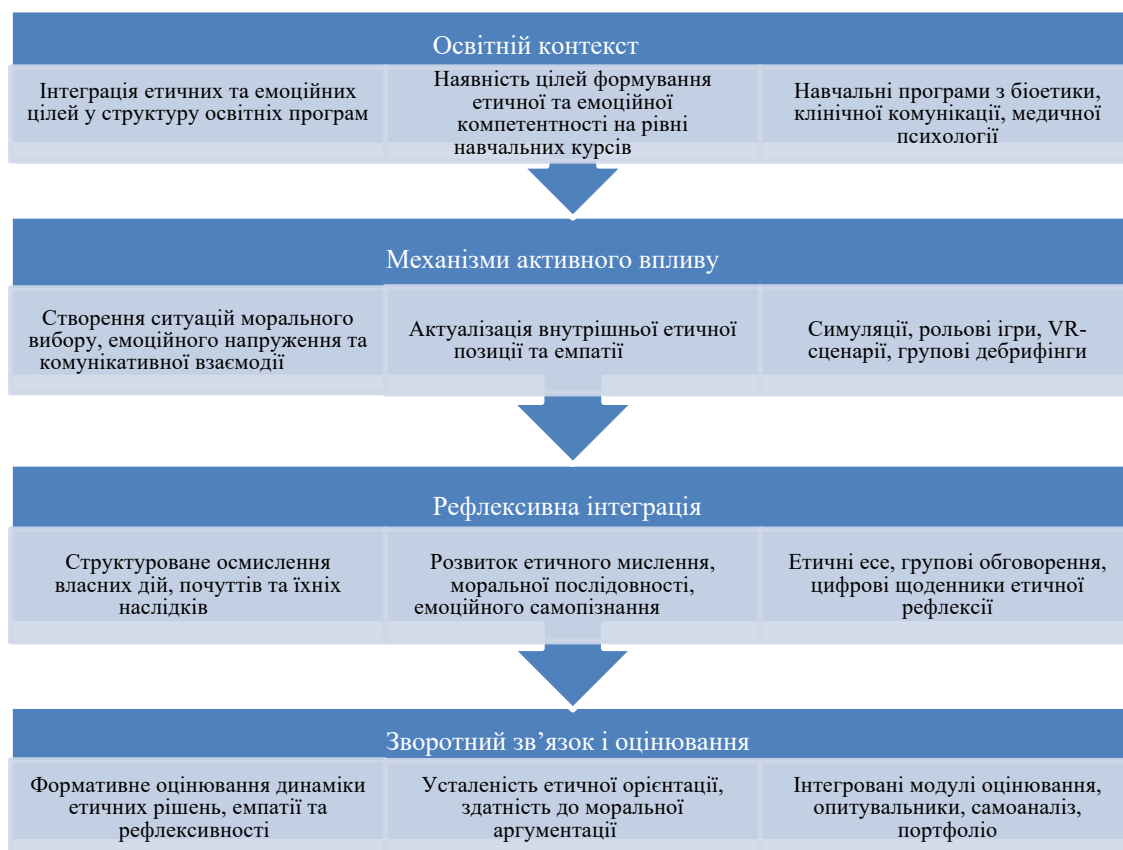
Модель є гнучкою освітньою рамкою, яку можна застосовувати як на бакалаврському рівні, так і в межах клінічних курсів. Вона забезпечує цілісну траєкторію формування професійно значущих морально-

психологічних якостей і може бути адаптована під конкретні освітні програми в межах закладів вищої освіти (далі – ЗВО) (рис. 1).

Рисунок 1

Модель інтегрованого формування етичної та емоційної компетентності (МІФЕК) в медичній освіті

Джерело: власна розробка авторів

На практиці МІФЕК працює як освітня система, що охоплює весь процес професійного становлення – від постановки освітніх цілей до оцінювання особистісного розвитку. Вона передбачає, що ще на етапі розроблення програм курсів (наприклад, «Основи медичної етики», «Клінічна психологія»,

«Комунікація в медицині») повинні бути чітко визначені не лише теоретичні, але й афективні та ціннісні результати навчання. Далі в освітньому процесі акцент переноситься з передачі знань на створення ситуацій морального та емоційного вибору за допомогою симуляцій, VR-сценаріїв, рольових ігор. Центральною частиною моделі є структурована рефлексія: здобувачі не лише обговорюють події, а й аналізують власні рішення, почуття, внутрішню мотивацію. Завершальним етапом є оцінювання сформованості компетентностей через інструменти зворотного зв'язку, зокрема портфоліо етичного розвитку, що передбачає самооцінку, відгуки викладачів та аналітичні есе.

Реалізація моделі забезпечує не лише засвоєння етичних норм, а й розвиток глибокої внутрішньої готовності до моральної дії, стабільної емоційної врівноваженості та вміння взаємодіяти з пацієнтами в умовах емоційного навантаження. Такий підхід дозволяє перейти від формального викладання медичної етики до її вкорінення в професійну ідентичність здобувача освіти. МІФЕК може бути використана для створення цілісної освітньої політики медичного ЗВО щодо виховання морально відповідального, психологічно зрілого та етично стійкого фахівця.

Варто зауважити, що впровадження інноваційних технологій у навчання медичної етики ускладнюється комплексом організаційних, методичних і психолого-педагогічних викликів. На організаційному рівні проблемою є відсутність інтеграції етичної компоненти в усі етапи підготовки майбутніх лікарів, що призводить до її ізоляції від клінічного контексту [7, с. 151]. Недостатня матеріально-технічна база та обмеженість доступу до сучасних симуляційних і цифрових ресурсів також стримують упровадження інтерактивних підходів. Методичні перешкоди виявляються у

фрагментарності навчальних матеріалів, недостатній кількості багатовимірних кейсів і відсутності стандартизованих критеріїв оцінювання етичної рефлексії, емпатії та моральної аргументації [14, с. 12]. Це знижує ефективність новітніх освітніх інструментів, які залишаються формальним додатком до традиційного викладу. Психолого-педагогічні труднощі пов'язані з обмеженою підготовленістю викладачів до роботи з емоційно складними ситуаціями та моральними дилемами, що потребує специфічних навичок фасилітації, рефлексивного супроводу та етичного модераторства [11, с. 1128]. Сукупність цих перешкод свідчить про необхідність системного оновлення підходів до підготовки кадрів, змісту освітніх програм та технологічного забезпечення дисциплін, орієнтованих на етичні питання.

Ефективна інтеграція розвитку емоційного інтелекту в процес викладання медичної етики передбачає трансформацію змісту й методики навчання з урахуванням можливостей цифрового освітнього середовища. Насамперед в освітні програми варто інтегрувати елементи, спрямовані на формування навичок емпатії, емоційної саморегуляції та усвідомлення моральних реакцій. Цифрові інструменти, такі як VR-сценарії, онлайн-кейси з етичними дилемами, інтерактивні симулятори та платформи для рефлексії, створюють умови для емоційного занурення й практичного відпрацювання морального вибору. Рекомендується поєднувати ці інструменти зі структурованою групою дискусією, фасилітованою кваліфікованим викладачем, а також із впровадженням елементів самоаналізу, таких як короткі есе, анкети емоційного стану та зворотний зв'язок. Важливо забезпечити методичну підготовку викладачів до роботи в цифровому емоційно орієнтованому середовищі. Такий підхід сприятиме глибокому засвоєнню

етичних норм і водночас допомагатиме формувати емоційну компетентність, що є надзвичайно важливою для майбутньої клінічної практики.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що поєднання медичної етики з розвитком емоційного інтелекту в умовах цифрового освітнього середовища є ефективною стратегією формування морально й психологічно зрілих фахівців. Запропонована інтегративна модель МІФЕК вирізняється інноваційністю структури, поєднує технології симуляційного, рефлексивного та емоційноорієнтованого навчання й забезпечує практичну реалізацію етичного виховання через інтерактивні інструменти. Науково обґрунтовано, що саме через цифрові симуляції, VR-сценарії, онлайн-дебрифінги та динамічне оцінювання можливо досягти внутрішнього прийняття етичних норм і стабілізації емоційної поведінки. Виявлено основні виклики впровадження інноваційних підходів – від структурної ізоляції етики в освітніх програмах до недостатньої підготовленості викладачів до фасилітації морально складних ситуацій. Рекомендовано інтегрувати емоційний компонент у навчальні цілі, удосконалити цифрову інфраструктуру, стандартизувати інструменти оцінювання та забезпечити методичний супровід педагогів.

Перспективами подальших досліджень є емпірична перевірка ефективності моделі МІФЕК у клінічній освіті та розроблення індикаторів сформованості етичної й емоційної компетентності.

Список використаних джерел

1. Бухальська С., Куклевська О. Розвиток емоційного інтелекту здобувачів медичної та фармацевтичної освіти: зміст, структура, рівні

розвитку. *New pedagogical thought*. 2023. Вип. 116. №. 4. С. 52–57. DOI: <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2023-116-4-52-57>

2. Гутор Л. Етична складова деонтологічної підготовки майбутніх лікарів у медичних університетах України. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2024. Вип. 30. С. 88–99. DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2024.30.320921>

3. Чухно І. А. Формування soft skills як складова якісної підготовки студентів медичних ЗВО в сучасних умовах. *Topical issues of modern science, society and education: Proceedings of I International Scientific and Practical Conference*. (Харків, 8-10 серпня, 2021 р.). Харків, 2021. С. 613–619. URL: <https://repo.knmu.edu.ua/bitstreams/f4c212e4-5f2e-4839-8df7-99dcc16d5a9a/download> (дата звернення: 26.01.2025).

4. Петренко Н., Мазур П. Soft skills: модний тренд чи вимога часу. *Українські медичні вісті*. 2023. Вип. 1–2. № 94–95. С. 50–53. DOI: <https://doi.org/10.32782/umv-2023.1>

5. Турлюн Т. С., Саніна Н. А., Конопкіна Л. І. Застосування інтерактивних технологій навчання в медичній освіті. *Медична освіта*. 2024. Вип. 4. С. 58–63. DOI: <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2023.4.14235>

6. Кудря І. П., Кулішов С. К., Третьак Н. Г. Симуляційні технології в сучасному освітньому процесі підготовки майбутніх лікарів. *Вісник проблем біології і медицини*. 2020. Вип. 2. № 156. С. 198–201. URL: <https://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/12866> (дата звернення: 26.01.2025).

7. Da Silva T. M. H. R. Emotional Intelligence in Teaching Geriatric Nursing: Humanising Technology for Compassionate Care in Higher Education.

In: *Humanizing Technology With Emotional Intelligence*. IGI Global, 2025. P. 141–160. DOI: 10.4018/979-8-3693-7011-7.ch008

8. Irfan M., Saleem U., Sethi M. R., Abdullah A. S. Do we need to care: Emotional intelligence and empathy of medical and dental students. *Journal of Ayub Medical College Abbottabad*. 2018. Vol. 31. № 1. P. 76–81. URL: <https://www.demo.ayubmed.edu.pk/index.php/jamc/article/view/5383> (date of access: 26.01.2025).

9. Torda A. CLASSIE teaching – using virtual reality to incorporate medical ethics into clinical decision making. *BMC Medical Education*. 2020. Vol. 20. № 1. Article 326. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02217-y>

10. Jiménez-Picón N., Romero-Martín M., Ponce-Blandón J. A., Ramirez-Baena L., Palomo-Lara J. C., Gómez-Salgado J. The relationship between mindfulness and emotional intelligence as a protective factor for healthcare professionals: systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2021. Vol. 18. № 10. Article 5491. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph18105491>

11. Emanuel E. J. The inevitable reimaging of medical education. *JAMA*. 2020. Vol. 323. № 12. P. 1127–1128. DOI: <https://doi.org/10.1001/jama.2020.1227>

12. Khademi E., Shahbahrami H., Razavi M., Khademi Z., Bahrami Sh., Karimi P. Emotional intelligence and quality of nursing care: A need for continuous professional development. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*. 2021. Vol. 26. № 4. P. 361–367. DOI: 10.4103/ijnmr.IJNMR_268_19

13. Andersson H., Svensson A., Frank C., Sandman L., Tuveusson H. Ethics education to support ethical competence learning in healthcare: an

integrative systematic review. *BMC Medical Ethics*. 2022. Vol. 23. № 1. Article 29. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12910-022-00766-z>

14. Uygun J., Stuart E., De Paor M., Wallace E., Duffy S., O'Shea M. A Best Evidence in Medical Education systematic review to determine the most effective teaching methods that develop reflection in medical students: BEME Guide №. 51. *Medical Teacher*. 2019. Vol. 41. № 1. P. 3–16. DOI: <https://doi.org/10.1080/0142159X.2018.1505037>

15. Chyzhmar K., Dniprov O., Korotiuk O., Shapoval R., Sydorenko O. State Information Security as a Challenge of Information and Computer Technology Development. *Journal of Security and Sustainability Issues*. 2020. Vol. 9. № 3. P. 819–828. DOI: [https://doi.org/10.9770/jssi.2020.9.3\(8\)](https://doi.org/10.9770/jssi.2020.9.3(8))

16. Центр симуляційного навчання та оцінювання. *Буковинський державний медичний університет: website*. 2024. URL: <https://cosmit.bsmu.edu.ua/> (дата звернення: 25.01.2025).

17. Центр симуляційних методів навчання імені Андрія Ткаченка. *Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика: website*. 2024. URL: <https://www.nuozu.edu.ua/s/np/tsentry/tsentr-symuliatsiinoi-medytsyny> (дата звернення: 25.01.2025).

18. Вакалюк І. П., Купновицька І. Г., Калугіна С. М., Сорока О. Я. Етична експертиза проведення наукових досліджень в Івано-Франківському національному медичному університеті, вимоги до документації при плануванні і завершенні дисертаційних і науково-дослідних робіт: методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2020. URL: https://www.ifnmu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/07/metodichni_recomendacii.pdf (дата звернення: 14.01.2025).

19. Навчальна програма дисципліни «Біоетика» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія». *Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького: website. 2023.*
URL:

https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/kaf/kaf_ukrlang/11.%20%D0%90%D1%80%D1%85%D1%96%D0%B2/12%20%D0%90%D1%80%D1%85%D1%96%D0%B2/Bioetyka_221_angl_2022_2023.pdf (дата звернення: 25.01.2025).